

ΤΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑ - ΠΑΡΘΕΝΗ

Κ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1906

ρὸν» καμμιὰ φορά σὰν ἄνθρωπος, καὶ μ' ὅλα του τὰ γεράματα ; Φοβερὲς ἁμαρτίες, συνέρχεις τοῦ Σατανᾶ, ἔργα τοῦ Πονηροῦ εἶνε ὅλη μας ἡ ζωή. Τί νὰ σοῦ κάνουν οἱ νηστείες ; «Οὐ τὰ εἰσερχόμενα, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα» λέει τὸ χαρτί. Τί νὰ σοῦ κάνουν οἱ προσευχές ; «Οὐχὶ ὁ κράζων μοι : Κύριε ! Κύριε ! εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν» εἶπεν ὁ Χριστός. Ὁ φτωχὸς ζηλοφθονεῖ τὸ ξένο καλὸ. Πῶς θέλεις νὰ κρατήσῃ τὸν Δεκάλογο ; «Οὐκ ἐπιθυμήσεις ...» Ὁ πλούσιος, εἶνε πλούσιος. «Εὐκοπώτερον ἐστὶ κάμηλον διελθεῖν διὰ τριμαλιᾶς βελόνης ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν». Ὅσο γιὰ τοὺς νέους, ἀλλοίμονο καὶ τρεῖς ἀλλοίμονο. Ὁ Σατανᾶς τοὺς ἔχει δεμένους χειροπόδαρα. «Σκευὴ τοῦ Σατανᾶ». Ἀσωπίες, παραλυσίες, μοιχεῖς, ὅλα τὰ κάνουν. Ὑστερα ἔρχονται κι' ἀνάβουν ἓνα κερί στὴν ἐκκλησιά. Καλλίτερα νὰ μὴν τ'ἀναβαν κι' αὐτό. Κι' αὐτὸς ἀκόμα, — μήπως ἤθελε νὰ κρυφθῇ ; — ἦτανε ἄξιος νὰ φέρῃ τὸ σχῆμα ;

— Ἦμουν ἄξιος ἐγὼ νὰ παρουσιάσωμαι στὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ; Ἀς ὀψωνταὶ αὐτοὶ ποῦ μὲ παρακίνησαν, ἔλεγε στοὺς δικούς του, στὴν παπαδιά, σὲ κάτι ἀνηψίδα του. Τί νὰ κάνης ; «Καὶ παπᾶς ἔγινες Κώστα ; Ἐτσι τῶφ'ερε ἡ κατάρα». Νὰ τρῶμε τῆς προσφορῆς τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ ντροπιάζωμε τὴν ἱερωσύνη.

— Πές μου τὸν καλλίτερο ! τοῦ εἶπε μιὰ μέρα ἡ παπαδιά. Ὅλο τὸν κατακλυσμὸ φέρεις.

— Αὐτὰ εἶνε τὰ σωστά, παπαδιά, εἶπε ὁ παπα - Παρθένιος. Σὰ θέλομε νὰ γελοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας ἀλλάζει τὸ πρᾶμα.

Ἡ παπαδιά δὲν πολυχώνευε αὐτὲς τῆς κουβέντες. Ἐκεῖνο ποῦ τὴν ἔσκαζε ἦτανε πῶς ὁ παπᾶς, μὲ τὸν κόσμον ὅλα τ'ἀβρισκε μέλι - γάλα, μονάχα στὸ σπίτι του ἔφερνε τὸν κατακλυσμὸ.

— Σὰν εἶνε σωστά, τοῦ εἶπε μὲ θυμὸ, νὰ τὰ λὲς στοὺς χριστιανούς. Νὰ τοὺς ἀνοίξῃς τὰ μάτια. Νὰ τοὺς βάλῃς «κάνονα». Ποιὸς ἦλθε νὰ ξαγορευθῇ σὲ σένα καὶ δὲν τὸν ἄφησες νὰ κοινωνήσῃ ; Τῶχει νὰ τὸ κάμῃ ὁ κόσμος. Ἀνθρωποὶ ποῦ δὲν κοινωνήσαν ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια, περίμεναν νὰ γίνῃς παπᾶς ἐσὺ γιὰ νὰ κοινωνήσουν. Βαπτίζεις καὶ μυρώνεις. Φόρα τὸ πετραχεῖλι, τὴν εὐχὴ κ' ἔχει ὁ θεός. Ὅλες οἱ φκιασιδοῦδες, ὅλες οἱ πεταλοῦδες ἀπ' τὸ κελλί σου περνοῦνε. Ὁ κόσμος σοῦ ψάλλει ὅσα σέρενει ἡ σκούπα. Σῦρε νὰ τ'ἀκούσης.

— Ἐχει καὶ τὸ δίκιο της ἡ παπαδιά, εἶπε ὁ παπα - Παρθένης στὸ ἀνηψίδι του, ἓνα ὀρφανὸ τῆς ἀδελφῆς του, ποῦ

τῶχε συμμαζέψει στὸ σπίτι του. "Εχει καὶ τὸ δίκιο της. Μὰ τί νὰ κάνης, βρέ παιδί; Τὸν πονεῖ τὸν κόσμο ἢ καρδιά μου. Δὲν μπορῶ νὰ κακοκαρδίσω ἄνθρωπο. "Ολοι ἀμαρτωλοὶ εἴμαστε. Ὁ θεὸς εἶνε μεγάλος. Κανένα δὲν θάφήσῃ νὰ χαθῇ. Παιδιά του εἴμαστε ὅλοι. Μὰ πρέπει νὰ λέμε καὶ τὸ σωστό, ἐδῶ ἀναμεταξύ μας, ποῦ εἴμαστε, τὴν ἀλήθεια τοῦ θεοῦ πρέπει νὰ τὴ λέμε. Κι' ἄς θυμῶνῃ ἢ παπαδιά.

"Ητανε ἀπάνω στὸ τραπέζι. Ὁ παπᾶς τραβοῦσε κι' ἀπὸ μία. Τοῦ βαστοῦσε τὸ ἴσο καὶ τὸ ἀνηψίδι. Μόνο ἡ παπαδιά δὲν ἔπινε.

— "Αν ἔπινες καὶ καμμιὰ, κυρὰ - παπαδιά, θᾶσουνε καλλίτερη, εἶπε ὁ παπᾶς κλείνοντας τὸ μάτι στὸ ἀνηψίδι. "Απ' τὸ νερὸ ἔγινες σὰ βατράχι. Πιὲς ἓνα δαχτυλάκι, νὰ μὴ ζωντανέψῃ ὁ ἀσταχὸς μέσα σου.

Ὁ παπᾶς εἶχε μαγειρέψει μοναχὸς του ἓνα πιλάφι μὲ ἀσταχοურές, σὰν μεγάλη σαρακοστή ποῦ ἦτανε. Τὸ πιλάφι τοῦ παπᾶ ἦτανε ὀνομαστὸ σ' ὅλο τὸ νησί, κανέναν δὲν τῶφκινε καὶ «ὁ φαγὼν μεμαρτύρηκε».

— Τράβα μία, τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω, ξηναεῖπε καὶ τῆς ἔβαλε στὸ ποτῆρι της.

Ἡ παπαδιά ἔσπρωξε τὸ ποτῆρι θυμωμένη:

— Νὰ τὸ πάρης τὸ κρασί σου στὸ κελί, νὰ κερνᾷς τῆς προκομμένες, ποῦ ξαγορεύεις. Κάλλια νὰ τοὺς δίνης νὰ πίνουν μὲ τὴν κανάτα, παρὰ μὲ τὸ δυσκοπότηρο. Νὰ μὴν κολάζεσαι κι' ὅλα.

Ὁ παπα - Παρθένης μαζεύτηκε. "Οταν ἔπερνε ἔτσι τὸ χειρουμενικὸ ἢ παπαδιά, καλὰ ξεμπερδέματα. Τὴν βαστοῦσε ὁ πειρασμὸς μιὰ βδομάδα. Τὰ εἶχε ξεσκολήσει αὐτὰ ὁ παπᾶς, μὰ ἤθελε πάλι νὰ τὴ δοκιμάσῃ. "Απλωσε τὸ χέρι του νὰ τὴ χαιδέψῃ στὸ μάγουλο.

Ἡ παπαδιά ἔγινε κόκκινη σὰν τὸν ἀσταχὸ ἀπ' τὸ θυμὸ της. Καθὼς ἦτανε παχειὰ κ' αἱματώδιστα, θαρροῦσες πῶς θὰ σκάσῃ.

— Κάτω τὰ ξερά σου. "Εχεις καὶ λειτουργία αὔριο, γέρο κολασμένε.

— Ὁ θεὸς εἶνε μεγάλος, παπαδιά. "Αλλες εἶνε ἢ ἀμαρτίες.

Ἡ ἀγάπη δὲν εἶνε χρῆμα. Τὴν ἔδωκε ὁ θεός.

Ἡ παπαδιά ἔβραζε μέσα της. Τράβηξε τὸ σκαμνὶ της καὶ γύρισε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά.

— "Εγινε βαπόρι ἢ παπαδιά, εἶπε ὁ παπᾶς στὸ ἀνηψίδι του. Μὰ κ' ἐγὼ ἔκανα καπετάνιος. Ξέρω καὶ κυβερνῶ βαπόρια, τέτοια καὶ μεγαλύτερα.

Ἡ παπαδιά δὲν σήκωνε ἀπὸ ἄστεϊα. Τινάχθηκε ἀπάνω, πέταξε μὲ ὀρμὴ τὸ μαχαῖρι καὶ τὸ μῆλο ποῦ καθάριζε κ' ἔφυγε στὴν ἄλλη κάμαρη.

Ὁ παπᾶς ἔβαλε τὸ δάχτυλο στὸ στόμα :

— Τσιμουδιά, εἶπε στὸ ἀνηψίδι του. Μπόρα εἶνε καὶ θὰ περάσῃ.

*
* *

Μὲ τὴν ὥρα ἄνοιξε κ' ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ Θανάσης ὁ Μελαχροινός, ὁ δεξιὸς ψάλτης τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἓνας ψηλός, ξερακιανός, μισοκαιρίτης, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, καλόφωνος ὅσο γίνεται καὶ τεχνίτης, ποῦ ἐρχότανε καὶ συντρώφειε κάποτε τὰ βράδυα τὸν παπᾶ, κουτσοπίνοντας μαζί του ὡς τὰ μεσάνυχτα.

Ἡ παπαδιά δὲν τὸν πολυχώνευε κι' ὅταν τὸν ἄκουγε νάνε-θαίνει τῆς σκάλες, μουρμουρίζε πάντα, μπροστά του καὶ πίσω του. Δὲν τῆς ἄρεσαν πολὺ αὐτὰ τὰ ξενύχτια τοῦ παπᾶ.

— Εἰρεῖς τί ἄνθρωπος εἶν' αὐτός ; τῆς ἔλεγε ὁ παπᾶς. Ἀγιορείτης, ἅγιος ἄνθρωπος. Εἵκοσι χρόνια πᾶνε ποῦ τὸν γνώρισα στὴ μονὴ τοῦ Βατοπεδίου, σὰν πέρασα ἀποκεῖ μὲ τὸ μπάρο. Τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος.

Ὁ Θανάσης ὁ Μελαχροινός καλησπέρησε, φέρνοντας τὸ χέρι στὸ στῆθος, μὲ τὸ παντοτεινὸ του χαμόγελο.

— Τὴν εὐχὴ σου, δέσποτα.

— Εὐλογημένος νὰ ᾔσαι.

— Καὶ ποῦ εἶνε - καλὴ ὥρα ν᾿αῖ - ἡ κυρὰ παπαδιά ; Δὲν θὰ τὴν ἰδοῦμε ἀπόψε ;

Ἀπὸ μέσα του ἦτανε εὐχαριστημένος γιὰ τὴν ἀπουσία τῆς παπαδιάς καὶ κάποια εὐχαρίστησις φαινότανε ζωγραφισμένη στὸ στεγνὸ πρόσωπό του, ποῦ θᾶμενε μόνος μὲ τὸ φίλο του. Ἡ παπαδιά τοὺς χαλοῦσε πάντα τὴ συζήτησι, μὲ τὴ γκρίνια τῆς, ἔβαζε παντοῦ τὸ λόγο τῆς, τοὺς ἔβγαζε ξυνὸ τὸ λίγο κρασάκι ποῦ τραβοῦσαν μὲ τὴν ἡσυχίαν τοὺς καὶ λυπότανε τὸ λάδι ποῦ καιότανε στὸ λυχνάρι.

Ὁ πάτερ - Παρθένιος ἔχλεισε τὸ δεξιὸ μάτι στὸ φίλο του, ἔκαμε μία χειρονομία κουνώντας τὸ ράσο του καὶ ὕστερα εἶπε σοβαρά :

— Τὴν ἔπιασε πάλι τὸ κεφάλι τῆς, τὴν εὐλογημένη. Ὑπόφερε πολὺ ἡ δυστυχισμένη. Πάει νὰ πλαγιάσῃ.

Ὁ Θανάσης ὁ Μελαχροινός ἀποκρίθηκε στὸν ἴδιο τόνο :

— Λυποῦμαι πολὺ, περαστικά τῆς νὰ δώσῃ ὁ θεός. Χάσαμε τὴν καλὴ τῆς τὴ συντροφιά.

Καὶ στρώθηκε στὸ τραπέζι. Τὸ ἀνηψίδι τοῦθαλε ἓνα ποτήρι μπροστὰ του. Ὁ πάτερ - Παρθένιος τοῦ τὸ γέμισε, προσφέροντάς του μιὰ φέτα μῆλο, μὲ τὴν ἄκρη τοῦ μαχαιριοῦ. Σήκωσαν τὰ ποτήρια τους καὶ τᾶφεραν στὰ χεῖλια μ' ἓνα σιγαλὸ χαιρετισμό, χωρὶς νὰ τσουγκρίσουν τὰ ποτήρια. "Ὀλ' αὐτὰ ἔγιναν μὲ μιὰ ἡσυχία μοναδική, χωρὶς ἦχον ἢ λόγο. Ὁ κυρ - Θανάσης ἤξερε τὰ συστήματα τῆς παπαδιᾶς, ὅσο κι' ὁ ἴδιος ὁ παπᾶς, ἐτράβηξε σιγὰ - σιγὰ καὶ ρουφηχτὰ τὸ κρασάκι του, σηκώνοντας τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανό, σὰν τὰ πουλάκια ποῦ σηκώνουν τὸ λαιμό τους νὰ εὐχαριστήσουν τὸ θεό, γιὰ τὸ νεράκι ποῦ τοὺς χαρίζει. Ὑστερα ἀκούμπησαν μὲ ἡσυχία τὰ ποτήρια τους ἀπάνω στὸ τραπέζι.

Ἡ παπαδιὰ ἀναστέναζε ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο.

— Ὑποφέρει ἡ εὐλογημένη, εἶπε ὁ κυρ - Θανάσης.

Καὶ ἀλλάζοντας φωνή, ξαναεἶπε στὸν παπᾶ - Παρθένη :

— Δὲν τελειώσαμε, παπᾶ μου, τὴ χθεσινὴ συζήτησι. Τὴν ἀφήσαμε στὴ μέση. "Ὀλη τὴ νύχτα αὐτὴ τὴ συλλογὴ εἶχα καὶ δὲν μᾶφτηε νὰ κοιμηθῶ. «Τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου ἄβυσσος».

— Δὲν βρίσκεις ἄκρη, εὐλογημένε, εἶπε ὁ πάτερ - Παρθένιος ξαναγεμίζοντας τὰ ποτήρια.

— Ἐχεις λοιπὸν τὴν ιδέα, πάτερ - Παρθένιε, πῶς θαῦρουν ἔλεος στὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, ὅσοι δὲν ἔλαβαν τὸ ἅγιο βάπτισμα τῆς Ὁρθοδοξίας; Ἐμένα δὲν το χωρεῖ τὸ κεφάλι μου. Ἡ προπατορικὴ ἁμαρτία ἀποπλύνεται διὰ τοῦ βαπτίσματος».

Ἔτσι μᾶς λένε τὰ χαρτιά.

Ὁ πάτερ - Παρθένιος ἀναστέναζε.

— Πῶς τὸ θέλεις, εὐλογημένε. Εἶνε πάλι δίκαιο νὰ χαθοῦν τόσοι ἄνθρωποι, ποῦ δὲν ἐγνώρισαν τὴν ἀλήθεια; Ἐκατομμύρια λαός. Νὰ μὴ βρῇ ἔλεος κανένας; Τόσοι καλοὶ ἄνθρωποι, ἐνάρετοι, ἐλεήμονες, θρησκοί, ποῦ δὲν ἔβλαψαν τὸν πλησίον τους, πλάσματα τοῦ θεοῦ κι' αὐτὰ σὰν κ' ἐμᾶς; Ἐγὼ γύρισα Φραγκιά καὶ Ἀνατολή, γνῶρισα λογῆς - λογῆς ἀνθρώπους, Φράγκους, Λουθηράνους, σχισματικούς. Εἶδα χρυσοὺς ἀνθρώπους. Καὶ Τούρκους ἀκόμα, Τούρκους μάλαμα, ἁγίους ἀνθρώπους, καλλίτερους ἀπὸ μερικοὺς δικούς μας. Ἐκατομμύρια κόσμος.

— Λὲς λοιπὸν, πάτερ - Παρθένιε, νὰ βροῦν ἔλεος ὅλοι αὐτοί;

— Τί νὰ σοῦ πῶ κ' ἐγώ, εὐλογημένε. Ὁ θεὸς εἶνε μεγάλος, πολυεύσπλαχνος. Κυττάζει τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν τὸ εἶπε καὶ ὁ Ἀπόστολος : «Οὐκ ἔνι Ἑλλήν ἢ Ἰουδαῖος, ἐλεύθερος ἢ δοῦλος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός».

Ὁ κυρ - Θανάσης εἶχε ἀρχίσει νὰ πείθεται ἀπὸ τὴ ρητορικὴ

καὶ τὴν καλωσύνη τοῦ παπᾶ. Εἶχαν ἀδείασει σιγαλὰ καὶ τὸ δεύτερο ποτῆρι, κάποια καλωσύνη πλημμυροῦσε τῆς ψυχῆς τους καὶ εἶχαν διάθεσι νὰ νοῖξουν τῆς πόρτες τοῦ Παραδείσου καὶ νὰ βάλουν ὅλον τὸν κόσμον μέσα.

— Ὁ θεὸς εἶνε μέγας, εἶπαν κ' οἱ δύο μ' ἓνα στόμα.

— Δὲν πίνεις καὶ κανένα κρασάκι, εὐλογημένε, ξαναεἶπε δυνατὰ ὁ πάτερ - Παρθένιος. Στέγνωσε τὸ λαρυγγί μας. «Καὶ οἱ-νος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου» εἶπεν ὁ Προφητάναξ.

— Εὐχαριστῶ, πάτερ. Δὲν τῶχω πολὺ διάθεσι.

— Πάρε, εὐλογημένε, δὲν θὰ σέ πείράξῃ.

Ἐτσούγκρισαν δυνατὰ τὰ ποτήρια.

— Ὑγεία καὶ καλὴ ψυχὴ! Περαιστικά τῆς παπαδιᾶς.

— Εὐχαριστῶ. Νὰ δώσῃ ὁ θεός.

Μὲ τὴν ὁμιλίαν τῶν ἀθαπτίστων, ὁ λόγος ἔπεσε στὴ Φραγκιά. Ὁ πάτερ - Παρθένιος ἄρχισε νὰ λέῃ γιὰ τῆς ταυρομαχίης, ποῦ εἶχε ἰδῇ μιὰ φορὰ στὴν Βαρκελώναν.

— Νὰ ἰδῇς τὸ αἷμα, ποῦ λές, νὰ τρέχῃ ποτάμι. Ἄντερα νὰ χύνωνται στὸ γῶμα, σὰν τίποτε. Καὶ νὰ βλέπῃς τῆς Σπανιό-λες, νὰ χτυπᾶνε τὰ χέρια τους, νὰ κᾶνουν σὰν τρολές. Ἐβίβα, κυρ - Θανάση, παιδί μου.

— Ἐβίβα, πάτερ. Βάρβαρα πράγματα.

Οἱ δύο φίλοι ἦσαν ζωηροί, εὐχαριστημένοι γιὰ τὴ σωτηρίαν τῶν ἀθαπτίστων.

Ἄξαφνα σὰν νᾶπесе ἀστροπελέκι ἀπάνω τους, βουβάθηκαν.

Ἡ φωνὴ τῆς παπαδιᾶς ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ διπλανὸ δωμάτιο :

— Ἀπὸ τέτοια, ρῶτα τον ὅσο θέλεις τὰ ξέρεи ἀπόξω. Μόνο γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Οὐρανοῦ, μὴν τὸν ρωτᾷς.

— Ἡ εὐλογημένη, μὲ πειράζει πάντα! εἶπε ὁ παπᾶς κατσοφιασμένος.

Ὁ κυρ - Θανάσης δὲν εἶπε λέξι. Ἐκλείτε τὸ δεξιὸ τοῦ μάτι καὶ σηκώθηκε.

— Ὡρα εἶνε, πάτερ, νὰ σ' ἀφήσω νὰναπαυθῇς. Εἶνε κ' ἡ παπαδιὰ ἀνήμεπορη καὶ τὴν ἀνησυχοῦμε μὲ τῆς κουβέντες. Καλὸ ξημέρωμά σας, περαιστικά σας, ἡ εὐχὴ σας.

— Καληνύχτα, παιδί μου Θανάση. Νὰ μὴ μᾶς ξεχνᾷς.

Τὸν ἔφερε ὡς τὴ θύρα. Ὁ καιρὸς εἶχε χαλάσει. Ἄρχισε νὰ ψυχαλίζῃ, μιὰ σιγανὴ ἀνοιξιάτικη βροχή. Ἀπὸ τὸ περιβόλι μιὰ μυρωδιὰ ἀπὸ λουλουδιὰ καὶ βρεμένο γῶμα χύθηκε στὸ σπίτι, μιὰ μυρωδιὰ ποῦ ἀνοίγε τὴ καρδιά. Ὁ κυρ - Θανάσης ἀνοίξε τὴν ὀμβρέλλα του.

— Φουσκοδενδριές, παπᾶ μου.

Καὶ κατέθηκε σιγὰ - σιγὰ τῆς σκάλες.

* *

Ὁ παπᾶ - Παρθένης ἔμεινε στὴν ἀνοιχτὴ πόρτα, σὰ ξεχασμένος, κυττάζοντας στὸ ὑγρὸ σκοτάδι, μὲ μιὰ βαθειὰ μελαγχολία. Ἡ μυρωδιὰ τοῦ βρεμένου χώματος, τὸ σιγαλὸ καὶ μονότονο χτύπημα τῆς βροχῆς ἀπάνω στὰ κεραμιῖδια, καὶ τὸ σθυσμένο βουητὸ τῆς θάλασσας, ποῦ δαρμένη ἀπ' τὴ φουσκοθαλασσιὰ τῆς νοτιᾶς, ἀναστέναζε ἀκόμα ἀπ' τὸ μακρινὸ περιγιάλι, τὸν μεθοῦσαν σὰ γλυκὸ κρασί. Γύρισε καὶ κύτταξε τὸ μαῦρο του ράσο, τὰ μακρυὰ του γένεια, τὸ πλατὺ μεταξωτὸ ζωνάρι του καὶ τοῦ φάνηκε πῶς ἔβλεπε ἓναν ἄλλο ἄνθρωπο ξένο κολλημένο μὲ τὸν ἑαυτὸ του, ἀπὸ διαβολικὴ συνέργεια. Μιὰ βαρειά στενοχώρια τοῦ πλάκωσε τὴ καρδιά του, τὸ μαῦρο ἐκεῖνο ροῦχο τὸν ἐπνίγε, ἓνας φόβος παράξενος τὸν ἐπίασε, ἔκλεισε τὴν πόρτα, συμμάζωξε νευρικά τὸ κομπολόγι μὲς στὴ χούφτα του καὶ γύρισε μέσα στὴν κάμαρα. Κάθισε πάλι μπροστὰ τὸ τραπέζι, μπροστὰ στ' αἰετα ποτήρια καὶ ἀνοίξε ἓνα ψαλτῆρι, ποῦ βρέθηκε μπροστὰ του. Κᾶποιους συλλογισμοὺς ἤθελε νὰ διώξῃ ἀπ' τὸ κεφάλι του, κᾶτι ζητοῦσε, χωρὶς νὰ ξέρῃ κι' ὁ ἴδιος τί ζητᾷ. Πέρασε τὰ γυαλιὰ του ἀπ' ταῦτιά, ξεφυτίλισε τὸν λύχνον, ποῦ τρεμόσβηνε μ' ἓνα ἄσχημον καπνὸ κι' ἄρχισε νὰ διαβάξῃ στὸ πρῶτον φύλλον ποῦ ἀνοίξε : « Ἐλέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου ... » Γύρισε ἓνα ἄλλο φύλλον : « Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι ... » Δὲνμποροῦσε νὰ προχωρήσῃ ὁ νοῦς του ἔφευγε ἀπ' τὸ βιβλίον, ἡ καρδιά του ἦτανε βαρειά, ἀνάρητες σταλαγματιᾶς βροχῆς χτυποῦσαν ποῦ καὶ ποῦ ἀπάνω στὰ τζάμια, τοῦ γύριζαν τὸ μυαλὸ του, σὰν νὰ τοῦ κανοναγοῦσαν ἄλλα λόγια, παράξενα. Γύρισε πάλι μερικὰ φύλλα. « Καὶ ἤμην ὡς στρουθίον ἐπὶ δώματι καὶ ὡς νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ ... » Ἀρπαξε δυὸ λόγια μὰ δὲνμποροῦσε νὰ πάῃ παρακάτω. Γύριζε καὶ κύτταζε κάθε λίγο στὸ παράθυρον. Οἱ σταλαγματιᾶς τῆς βροχῆς τοῦ φαινότανε πῶς ἦταν κάποιον χέρι ποῦ τοῦ χτυποῦσε τὸ παράθυρον καὶ δὲν τὸν ἄφηνε νὰ διαβάσῃ. « ... Ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων, ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται ... » Ἐκλείσε τὸ βιβλίον καὶ τὸ πέταξε στὸ τραπέζι μαζί μὲ τὰ γυαλιὰ του, ἀκούμπησε τὸ κεφάλι στὸ χέρι του καὶ ἔκλεισε τὰ μάτια του.

Πῶς τοῦ ἦρθε νὰ γίνη παπᾶς ; Οὐτ' αὐτὸς δὲν τὸ κατα-

λάβαινε. "Ο,τι φέρνει ἡ ὥρα δὲν τὸ φέρνει ὁ χρόνος. Ναυτικὸς ἄνθρωπος, γεμιτζῆς τόσα χρόνια, μαθημένος στὸ πέλαγο, στὴν ἀπλογωριά, ψημένος στῆς φουρτούνες, στενόκαρδος πάντα στὴ στερῆά καὶ στὰ βάσανα τοῦ κόσμου, τί τὴν ἤθελε τὴν ἱερωσύνη; Νὰ παλαίβῃ μὲ τὴ δυστυχία τοῦ κόσμου, νὰ ζῇ μὲ τὰ βάσανα τῆς κακομοιριάς, νὰ παραστέκεται στῆς συμφορὲς τῶν ἀνθρώπων, νὰ βλέπῃ τὴ κόλασι μπροστά του μέρα καὶ νύχτα στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο. Καὶ ν᾿ἄχῃ καὶ τὴν κακολογίαν τοῦ κόσμου, ν᾿ἄχῃ καὶ τὴν κακολογίαν τῆς ἰδίας τῆς γυναίκας του. Νὰ μὴ ξέρῃ ὁ ἴδιος πῶς νὰ πιαστῇ καὶ ποῦ νὰ ῥῇ ἄκρη. Νὰ πάῃ μὲ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας, νὰ σφίξῃ τὴ καρδιά του, νὰ πῇ σὲ κληρικούς καὶ λαϊκοὺς τὴ φοβερὴ ἀλήθεια, νὰ τοὺς πῇ πῶς δὲν βρίσκουν ἔλεος καὶ σωτηρία, νὰ τοὺς βάλλῃ ἐπιτίμια, νηστείες, μετάνοιες, νὰ τοὺς στερήσῃ τὴν ἀγία μετάδοσι, τὰ ἥξερε καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον. Μὰ ἡ καρδιά του δὲν βα- στοῦσε. Ποιὸς εἶνε ἀναμάρτητος; «Οὐκ ἐστὶν ἄνθρωπος, ὃς ζῆ- σεται καὶ οὐχ' ἁμαρτήσῃ». Καλλίτερα ν᾿ἄπερνε αὐτὸς τὴν ἁμαρτία ἀπάνω του ... Νὰκολουθήσῃ πάλι τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, νὰ συχωρέσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τῆς κακῆς γυναῖκος, τοὺς παρακρατημένους, τὴ σάρκα τὴν ἀδύνατη; Αὐτὸ ἔκανε. Αὐτὸ τοῦ ἔλεγε ἡ καρδιά του. Τί βγαίνει. Ἡ καταλαλιὰ τοῦ κόσμου τὸν ἐπνιγε. Τοῦλεγαν πῶς δὲν ἥξερε τὸ νόμο τοῦ θεοῦ, πῶς ἥξερε περισσότερα γιὰ τὴ βασιλείαν τοῦ κόσμου τούτου, παρὰ γιὰ τὴ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Πῶς δὲν ἦταν γιὰ πα- πᾶς. Ἡ ἴδια του ἡ γυναῖκα τὸν καταλαλοῦσε :

— "Ὅσοι εἶχανε εἴκοσι χρόνια νὰ μεταλάβουν, περίμεναν νὰ γίνῃς τοῦ λόγου σου παπᾶς, γιὰ νὰ πάρουν τ' "Αγία Μυστή- ρια. "Ὅλες οἱ φκιασιδοῦδες, ὅλες οἱ πεταλοῦδες ἐσένα περίμεναν νὰ τοὺς βάλλῃς τὸ πετραχῆλι στὸ κεφάλι ...

Ἀνάθεμα τὴν ἀρρώστεια, ποῦ τὸν ἔρριξε στὴ στερῆά· ἄς ὀψεται ὁ Δεσπότης, ὁ μπάρμπας του, ποῦ τὸν ἔφαγε νὰ γίνῃ παπᾶς· ἄς ὀψεται ἡ γυναῖκα του, ποῦ ἠθέλε ἀπὸ καπετάνισσα νὰ γίνῃ παπαδιά, γιὰ νὰ τὸν ἔχῃ στὸ φουστάνι της καὶ νὰ τρώῃ τῆς προσφορὲς τοῦ κόσμου.

Κι' αὐτὸς τοὺς ἄκουσε. "Ἀκουγε ὅλον τὸν κόσμον, δὲν μπο- ροῦσε νὰ πῇ τὸ ὄχι.

— "Ἀκουσε, παιδί μου, τοῦ εἶπε ὁ Δεσπότης, στὴν περιοδεία του, ποῦ τὸν εἶχε μουςαφίρη στὸ σπίτι. Ἐσὺ δὲν εἶσαι πιά γιὰ τὴ θάλασσα. Οἱ γιατροὶ σοῦ τὸ εἶπαν. Εἶσαι νέος ἀκόμα, ξέ- ρεις γράμματα, ἔβγαλες τὸ σχολαρχεῖο, εἶσαι ἐνάρετος ἄνθρω- πος. Ἡ ἱερωσύνη ξέπεσε πολὺ. Ἐχομε ἀνάγκη ἀπὸ καλοὺς ἱε-

ρωμένους. «Ολοι οί «εξώλεις καὶ προώλεις» γινήκανε παπάδες, ὅλοι οί ἀγράμματοι, τὰ ξύλα τὰπελέκητα. Ὁ παπᾶ - Δαυλῆς πάει νὰ λειτουργήσῃ ἀπάνω στὸν Προφήτη - Ἡλία μὲ τοὺς πιστοὺς, κι' ἀρχίζει τὴ λειτουργία μισοδρομῆς, ἀπάνω στὸ γαϊδάρο. Τὰ ξέρεις δά. «Εὐλογητὸς ὁ θεὸς ...» καὶ τσινάει τὸ γαϊδοῦρι. «Ντέ ... ρημάδι». Κι' ὅταν φθάσῃ στὴν ἐκκλησίαν βγάζει τ' Ἀγία καὶ γελάει ὁ κόσμος μαζί του. Τὰ ξέρεις καὶ τοῦ ἀλλουνοῦ τοῦ προκομμένου τῆς Ἀγίας Τριάδος, ποῦ τὸν ἔκαμα ἀργό ...

Θαρροῦσε πῶς ἦταν αὐτὴ ἡ στιγμή ποῦ τὸν δασκάλευε ὁ Δεσπότης, ποῦ τοῦλεγε τὰ κατορθώματα τοῦ παπᾶ - Σωτήρη, ποῦ βοῦίξε πέρα - πέρα τὸ νησί. Ἀγαποῦσε καὶ τὰστεῖα ὁ πανιερώτατος καὶ τᾶλεγε μιὰ χαρά. «Ἀνάθεμά τον, θεέ μου συχώρεσέ μου!»

— Τὰ ξέρεις τοῦ προκομμένου. Ἐβγαζε καὶ λόγο τῆς μεγάλης ἡμέρας στοὺς χριστιανούς. Μιὰ φορὰ ἔβαλε στοίχημα μὲ κάποιον νὰ κάμῃ τοὺς μισοὺς χριστιανούς νὰ κλαῖνε καὶ τοὺς ἄλλους μισοὺς νὰ γελοῦν. Ὁ Πειρασμὸς τὸν ἔσπρωξε νὰ ἐμπαίξῃ τὰ θεῖα, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἀνέβηκε λοιπὸν ἀπάνω στὸν ἄμβωνα, γυρίζει πρὸς τὸ ἱερό, κι' ἀρχίζει νὰ λέῃ τὰ βάσανα ποῦ περιμένουν τοὺς ἀμαρτωλοὺς στὴν ἄλλη ζωὴ. Ἐβγαλε καὶ τὸ μαγτύλι του, ὅπως συνείθιζε, κι' ἄρχισε νὰ σκουπίζει τὰ δάκρυά του. Οἱ χριστιανοὶ ποῦ ἦταν ἀπ' τὸ μέρος τοῦ ἱεροῦ ἄρχισαν νὰ κλαῖνε κι' αὐτοὶ πικρὰ δάκρυα. Οἱ ἄλλοι μισοὶ ὅμως ποῦ ἦτανε πρὸς τὴν θύρα ἦσανε ξεκαρδισμένοι στὰ γέλια, κρατοῦσαν τὰ σηκότια τους. Πῶς εἶχε γίνει αὐτὸ τὸ θαῦμα; Νὰ σοῦ τὸ πῶ. Ὁ προκομμένος ὁ ἀρχιμανδρίτης ἐκεῖ ποῦ μὲ τὸ ἓνα χέρι σκούπιζε τὰ δάκρυά του μὲ τὸ ἄλλο εἶχε σηκώσει μὲ τρόπο τὸ ράτο του καὶ ἔδειχνε στοὺς ἄλλους μισοὺς τὰ πισινὰ του. Ὁ θεομπαίχτης. Κι' ὅταν τὸν ἔκραζα νὰ τὸν ἐπιτιμῆσω, νὰ τὸν φτύσω στὰ μοῦτρα, τί θαρρεῖς πῶς εἶπε, ὁ ἀθεόφοβος: «Ἀν ἔδειξα τὰ πισινὰ μου, τᾶδειξα στὴν πόρτα καὶ στοὺς κολασμένους, τοὺς ἀγιογδύτας. Ὁ θεὸς ἔβλεπε τὸ πρόσωπό μου». Ὅριστε παπάδες, παιδί μου Παρθένη. Ἐχομε, σοῦ τὸ εἶπα καὶ σοῦ τὸ ξαναλέω, ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ ἱερωμένους ἐναρέτους καὶ σεμνοὺς. Νὰκούσῃς τὰ λόγια μου καὶ νὰ κάνῃς αὐτὸ τὸ μυστήριο.

Τὸν εἶχε μισοκαταφέρει ὁ Δεσπότης. Τὸν εἶχε ἀγγίζει στὸ φιλότιμο.

Ἡ γυναῖκα του ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τὸν ἔτρωγε:

— Ἐσὺ δὲν εἶσαι πιὰ γιὰ τὴ θάλασσα. Εἶνε καιρὸς νὰ ἦσου-

χάσης. Τί θά κάνης; Ψαράς θά γίνης νά μαζεύης πεταλίδες, γιά περαματζής, νά σέ τρώη ὁ ἥλιος κι' ὁ χειμῶνας; Νά γίνης παπᾶς, νά σέ σέβεται καί νά σέ προσκυνῇ ὁ κόσμος.

Τὸν κατάφεραν. Ἀπὸ μικρὸ παιδὶ στῆς ἐκκλησίας, γραμματισμένος, κανονάρχος, θρησκός, ἤξερε τὴν τάξι τῆς ἐκκλησίας καλλίτερα ἀπ' τοὺς ἱερωμένους. Μιά Κυριακὴ τὸν χειροτόνησε ὁ Δεσπότης διάκονος, σὲ λίγο τὸν ἔκανε καί παπᾶ.

Κι' ἄφησε τὴ θάλασσα. Ἄφησε τὰ πέλαγα, τῆς δροσιές, τὸ καθαρὸ ἀέρι, ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμο, τῆς μεγάλης πολιτείες, τὴ ζωὴ καί τὰ καλὰ τῆς, κ' ἐκλείσθηκε στὴ φυλακὴ, μέσα στὰ λιθάνια, στῆς κακομοιριές τοῦ κόσμου, στὰ βάσανα. Ἐνα μο-λιθάνια, στῆς κακομοιριές τοῦ κόσμου, στὰ βάσανα. Ἐνα μό-λύθι τοῦ πλάκωσε τὴ καρδιά. Ἀνάθεμα τὴν ἀρρώστεια ποῦ τὸν ἔρριξε στὴ στερεὰ καί τοὺς γιатρούς ποῦ τὸν πῆραν στὸν λαιμό του. Τί εἶχε τὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς. Μιά ζαλάδα, μιὰ λιγοψυχία, ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ τὸν εἶχε χτυπήσει μιὰ ἀντένα στὸ κεφάλι. Οὔτε τὸ καταλάβαινε ὁ ἴδιος. Οἱ ἄλλοι τοῦ τῶ-λεγαν, πῶς ἔπεφτε κάτω καί σπάραζε. Οἱ γιатροὶ εἶπανε τάχα πῶς ἦτανε σεληνιάσμός, πῶς ναυτικὸς μὲ τέτοια ἀρρώστεια, δὲν γίνεται, πῶς μπορούσε νά πέσῃ στὴ θάλασσα νά πνιγῇ, νά πέσῃ ἀπ' τὸ κατάρτι νά σκοτωθῇ ἀπάνω στὴν κουβέρτα. Τοὺς ἄκουσε καί φοβήθηκε. Καί νά, τώρα! πᾶνε πέντε χρόνια κ' εἶνε καλλίτερα ἀπ' τὸν καθέναν! τίποτε δὲν τὸν πείραζε. "Ὅλο τὸ κακὸ ἦτανε νὰ φήσῃ τὴ θάλασσα, νὰ μαραζώσῃ στὴ στερεὰ, νὰ θάβῃ τὸν κόσμο, νὰ γενῇ παπᾶς - θεέ μου, συχώρεσέ με. "Αἰ! καί νὰ ἦτανε ἓνα πανάκι, νὰ τὸν πάρῃ στὸ γιαιλό, στὸ πέ-λαγο, νὰ χορτάσῃ ἀέρα βάλταμο, νὰ πιῇ τὴν ἀλμύρα μὲ τὴ φούχτα του!

— "Ἀς ὀψωνται, θεέ μου συχώρεσέ με! ἀναστέναιζε.

"Ἐσθυσε τὸ λύχνο καί τράβηξε νὰ πλαγιάσῃ. Περπατοῦσε στῆς μύτες τῶν ποδαριῶν νά μὴ ξυπνήσῃ τὴν παπαδιά. Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα.

* *

"Ἀξαφνα στάθηκε σὰν ἀλαφιασμένος.

— Τ' εἶνε πάλι τέτοια ὥρα;

Ἡ πόρτα χτυποῦσε δυνατὰ. Ἐνα ραβδὶ ἔδερνε τὴν πόρτα ντάπ - ντούπ, ὀλοένα δυνατώτερα, ἀνυπόμονα.

— Ἀνοίξτε, λέω. Ἀνοίξτε. Θέλω τὸν παπᾶ! ντάπ! ντούπ!

Ὁ παπᾶς ἐσήκωσε τὰ χέρια του καί μούντζωσε κατὰ τὴν πόρτα.

— Κάνε ὑπομονή, εὐλογημένε. Ἐφτασα.

Πῆγε μόνος κ' ἔσυρε τὸ μάνταλο τῆς πόρτας. Ὁ Γιώργης ὁ Ἀλυφαντῆς χύμηξε μέσα.

— Παπᾶ μου, γιὰ τὸ θεό, πρόφτασε. Χάνεται ὁ πεθερός μου. Πρόφτασε νὰ τὸν μεταλάβῃς. Τελειώνει.

Τοῦ κόπηκαν τὰ γόνατα. Ἐγίνε χλωμός, σὰν τὸ κερί. Πέντε μῆνες εἶχε παπᾶς καὶ δὲν τοῦχε τύχει στὴν ἐνορία του τέτοιο ξαφνικό, νύχτα ὥρα. Ὑγεία βασίλευε στὸ νησί. Κᾶνα δύο γέροι εἶχαν πεθάνει ἄξαφνα, εἶχανε μείνει στὸν τόπο, ποῦ οὔτε πρόφτασαν νὰ τοὺς μεταλάβουν.

— Τί λές, εὐλογημένε. Εἶμαι κι' ἀνήμερος. Μὲ τάραξε θέρμη σήμερα. Πῶς νὰ κινήσω νᾶρθω, μὲ τέτοιο καιρό.

— Γιὰ τὸ θεό, παπᾶ μου. Ψυχὴ ἀνθρώπου χάνεται. Πρόφτασε.

Ἦξερε πῶς δὲν θὰ τὸ ξεφύγῃ. Συλλογιζότανε τὴν καταλαλιὰ τοῦ κόσμου, συλλογιζότανε καὶ τὴν παπαδιά, ποῦ θὰ τοῦψελνε τὸν ἀναβαλλόμενο. Μὰ κοντοστεκότανε λίγο· ἤθελε νὰ κερδίσῃ καιρό, νὰ χασομερήσῃ.

— Ποιὸς ξέρει! Ὡς ποῦ νὰ πάω, ἴσως νὰ τὸν βρῶ καὶ πεθαμμένο! ἔλεγε μέσα του.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως, τὸν ἔβιαζε, λαχανιασμένος· τὸν τραβοῦσε ἀπ' τὸ ράσο.

— Καλά, εὐλογημένε, ἔφτασα· μὴν κάνης ἔτσι.

Φόρεσε τὰ παπούτσια του, σκεπάστηκε μ' ἓνα μποξᾶ ἀπὸ κεφαλῆς, χωρὶς καμηλαύχι, ἄρπαξε ἓνα κόκκινο μαντύλι μὲ τὸ πετραχήλι του, κλείδωσε τὴν πόρτα ἀπ' ὅζω καὶ κατεβήκανε τῆς σκάλες μπροστὰ ὁ Ἀλυφαντῆς καὶ πίσω ὁ παπᾶς.

*
* *

Ἡ ἐκκλησίαι ἦτανε κοντά. Ἡ βροχὴ εἶχε πάψει· ποῦ καὶ ποῦ ἀνάρητες σταλαγματιές πέφτανε ἀπὸ ἓναν οὐρανό, κατάμαυρο, σὰν πίσσα.

— Σῦρε κ' ἔφτασα. Νὰ πάρω τ' Ἀγία Μυστήρια.

Ὁ Ἀλυφαντῆς ἔστρηψε τὸ σοκάκι.

Ὁ παπᾶ - Παρθένος ἔφτασε στὴν ἐκκλησίαι, μουρμουρίζοντας· χτύπησε στὸ κελλὶ τοῦ ἐκκλησιάρη, τὸν ζύπνησε κι' ἀνοίξανε τὴν ἐκκλησίαι. Ὁ ἐκκλησιάρχης ἦτανε μαθημένος ἀπὸ τέτοια ξαφνικά· λαγοκοιμώτανε πάντα.

— Καὶ εἶμαι κι' ἀνήμερος, ποῦ λές, παιδί μου. Τί νὰ κάνης ὅμως; ψυχὴ ἀνθρώπου χάνεται, εἶπε.

Μπήκανε στὴν ἐκκλησίαι. Οἱ χλωμές μορφές τῶν ἀγίων

ἀπάνω στο τέμπλο, μέ τὸ φῶς τῶν καντηλιῶν, ἀγρυπνοῦσαν μέσα στὴ σιγαλιά, μέ ὀρθάνοιχτα μάτια. Τοῦ φάνηκε πῶς τὸν κύτταζαν ἄγρια, μέ θυμό. "Ἐνα σύγκρουο τὸν ἔπιασε. Χαμήλωσε τὰ μάτια του καὶ προχώρησε. "Ὅταν ἔφτασε μπροστά στο εἰκονοστάσι τοῦ "Αἱ-Νικόλα, σήκωσε τὰ μάτια του μέ θάρρος. "Ὁ "Ἅγιος μέ τὴν ἄσπρη γενειάδα καὶ τὸ ἡλιοκαμένο πρόσωπο, γλυκοθώρητος πάντα, τοῦδωκε θάρρος. Τοῦ φάνηκε πῶς ἔβρισκε ἓνα δικό του ἄνθρωπο μέσα στὴν ἀγριάδα τῆς ἐκκλησίας, ποῦ καταλάβαινε τὸ παράπονό του. Εἶχανε φάει τὴ θάλασσα μαζί, χρόνια καὶ χρόνια. Τοῦ φαινότανε ἀκόμα πῶς ὁ "Ἅγιος, ἦτανε κι' αὐτὸς στενοχωρημένος, μέσα στο κουβούκλιό του, πῶς λαχταροῦσε τὴ θάλασσα, πῶς εἶχε τὸν ἴδιο καὶ μὲ τὸ δικό του. "Ἐσκυψε, ἔκανε τὸ σταυρό του κι' ἀνασπᾶσθηκε. Πῆρε ἀπάνω του λίγο, τοῦ φάνηκε πῶς ὁ "Ἅγιος τοῦρριξε μιὰ ματιά πονετική, σὰν νὰ τοῦλεγε :

— Μὴ φοβᾶσαι, παιδί μου, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ.

"Ἐκανε πάλι τὸ σταυρό του.

— Εὐχαριστῶ, καπετάνιο ! εἶπε μέσα του.

Τράβηξε κατὰ τὸ ἱερό. Στάθηκε μπροστά στὴν ἀγία τράπεζα, προσκύνησε, εἶπε ἅποια λόγια μέσ' ἀπ' τὰ χεῖλια του καὶ σήκωσε τ' "Ἅγια Μυστήρια, ψηλά στο κούτελο. Τὰ χέρια του τρέμανε. "Ὁ ἐκκλησιάρχης πῆρε τὸ φανάρι καὶ τράβηξε μπροστά. Πίσω ὁ παπᾶς.

"Ὅταν φθάσανε στο σπίτι, ὁ γέρος ψυχομαχοῦσε. Πνιγμένες φωνές καὶ κλάματα πετοῦσαν ὀλόγυρά του. "Ὁ παπᾶ - Παρθένης ἐζύγωσε μέ φόβο. Τὸ δισκοπότηρο ἔτρεμε στὰ χέρια του καὶ σιγμὴ φοβήθηκε νὰ μὴ τὸ χύσῃ. "Ἀλλοίμονό του. "Ὁ γέρος ἦτανε πεσμένος σὲ βῦθος, ἀνάσαινε βαρειά, ἓνα ρουχαλιτὸ πνιγμένο γέμιζε τὴ κάμαρη. "Ἀξαφνα σὰν νὰ πνιγότανε, σὰν νὰ ζητοῦσε μιὰ ὑστερνὴ βοήθεια, τινάχθηκε ἀπάνω, ἄπλωσε τὰ χέρια του, σὰν νὰ ἤθελε νὰ γαντζωθῇ ἀπὸ κάπου. "Ὅλοι παραμέρισαν τρομαγμένοι, ἓνας κρύος τρόμος τοὺς ἔπιασε, σὰν εἶδαν τὰ κοκκαλιάρικα χέρια του νὰ πλώνονται σὰν γάντζοι στὸν ἀέρα, ζητῶντας νὰρπάξουν ἅτι τι στὸν ἀέρα, νὰ τὸ συνεπάρουν μαζί τους. Μιὰ γρηὰ τὸν ἔπιασε ἀπ' τῆς πλάτες, νὰ τοῦ βάλῃ ἀντιστύλι. Τὰ μάτια του ἦτανε ὀρθάνοιχτα, τὰ δάχτυλα στρημμένα σὰν γάντζοι. Ζητοῦσε νὰ πάρῃ μιὰ ἀναπνοή μέ βία. τὸ στόμα του ἀνοιγόχλεινε, τὰ χεῖλια του πιτίλιζαν τὸν ἀέρα τρεμουλιαστά.

— Παπᾶ, πρόφτασε, εἶπε μιὰ γερόντισσα, ξεψυχαίει.

"Ὁ παπᾶ - Παρθένης, σαστισμένος, χωρὶς νὰ ξέρῃ κι' ὁ ἴδιος

τί κάνει, ἐξύγωστε τὸ κουταλάκι, τὸ ἄδειαστε στὰ διψασμένα χεῖλια, ποῦ βύζαιναν τὸν ἀέρα. Ὁ γέρος ἔπρεπε ἀνάτκελα, βαρύς, σὰν ἓνα κομμάτι πέτρα.

Εἶχε τελειώσει.

Τὰ πόδια τοῦ παπᾶ - Παρθένη τρέμανε· ὅλο τὸ κορμί του ἔτρεμε σὰ φυλλοκάλαμο. Τὸ στόμα του ἦτανε στεγνὸ καὶ πικρό. "Ενας κρύος ἰδρῶτας ἔβρεχε τὰ μηλίγκια του. Τοῦρχότανε σὰ ζαλάδα, νὰ πέτῃ κάτω. Ἐκανε κουράγιο κ' ἐβγῆκε ἀπ' τὴ πόρτα. Ἐνα ἀεράκι ποῦ εἶχε πάρει ἀπ' τὴ στερηά, τοῦ δρό- σισε τὸ βρεμμένο κούτελό του, σὰ βάλαμο· συνέφερε.

— Δὲν εἶσαι καλά, παπᾶ μου, εἶπε ὁ ἐκκλησιάρχης, σὰν βγῆκαν ἀπ' τὴ πόρτα. Ἡ ὄψι σου εἶνε σὰν τὸ ἀγιοκέρι.

— Σοῦ τὸ εἶπα, παιδί μου. Ἀνήμερος σηκώθηκα κ' ἦρθα. Μὲ εἶχε ταραῖζει θέρμη ἀπὸ βραδύς. Σύγκρου.

Ντρεπότανε νὰ φανῇ λιγόψυχος.

— Τί νὰ κάνης, παιδί μου, ξαναεἶπε. Βαρειά ἡ καλογερική.

Περπατοῦσαν ἀπάνω στῆς λάσπες. Μπροστὰ ὁ ἐκκλησιάρχης μὲ τὸ φανάρι, πίσω ὁ παπᾶς, μὲ τὰ Μυστήρια, ὑψωμένα ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι. Ψυχὴ δὲν ἦτανε στὸ δρόμο. Κλειστὰ ὅλα τὰ παράθυρα. Φωνὴ δὲν ἀκουγότανε ἀπὸ πουθενά, μόνο ποῦ καὶ ποῦ κάποιες χονδρὲς σταλαγματιὲς χτυποῦσαν ἀπάνω στὰ βρεμμένα καλντερίμια. Τὸ φῶς τοῦ φαναριοῦ ἔπεφτε καὶ γυάλιζε πένθιμα ἀπάνω στὰ νερά. Κάποια ἀνατριχίλα χυνότανε γύρω στὸν σκοτεινὸ ἀέρα, κάποιος κρύος φόβος γλυστροῦσε μὲς τὸ σκοτάδι. Τὰ Μυστήρια περνοῦσαν ψηλὰ ἀπ' τὸ γυμνὸ κεφάλι τοῦ παπᾶ, σὰν νὰ τᾶφερνε ὁ ἀέρας ἀνάλαφρα στὰ φτερά του.

Ὁ παπᾶς περπατοῦσε συλλογισμένος. Ὁ νοῦς του ἤθελε νὰ ξεφύγῃ μὲ ἀγωνία ἀπὸ τὸ ἄγριο θέαμα, ποῦ στεκότανε ἀκόμα μπροστὰ στὰ μάτια του. Ὁ θάνατος τὸν ἔζωνε, τὰ Μυστήρια τοῦ φαίνότανε πῶς ἔκαιγαν σὰ φωτιά τὸ κούτελό του. Εἶχε ἰδεῖ πολλὰς φορές τὸν θάνατο μὲ τὰ μάτια του. Ποτὲ ὅμως τόσο ἄγρια, τόσο κρύα. Μιά φορὰ τὸ κῆμα χύμηξε ζωντανό, ἀφρισμένο, ἄρπαξε τὸ κουνιάδο του ἀπάνω ἀπ' τὸ χάσσαρο, τὸν ρούφηξε, τὸν κατάπιε· πάει, χάθηκε. Αὐτὰ ἔχει ἡ θάλασσα. Ἄλλη φορὰ, ἀπάνω στὴ βόλτα, ἓνα παιδί σὰν τὸ κρύο νερό, ἀπάνω στὰ ξάρτια, μ' ἓνα ξεροβόρι δαιμονισμένο, τοῦ δίνει μιὰ ἢ ἀντέννα στὸ κεφάλι καὶ τὸ γκρεμίζει μὲς στὴ θάλασσα. Ἀνοίξε τὸ κῆμα καὶ τὸ κατάπιε. Οὔτε σημάδι του δὲν φάνηκε μὲς τὸ σκοτάδι. Πάει, χάθηκε. Πῆραν τὴ βόλτα καὶ τράβηξαν. Ἐνας λιγώτερος. Τί νὰ κάνης; Σήμερα αὐτός, αὔριο ἐμεῖς.

«Ας κλαῖνε οἱ μαννάδες, ποῦ τ' ἄχουν. Τράχους, φουρτούνες, θεο-
μηνίες, εἶχανε ἰδεῖ τὰ μάτια του. Ἐκατὸ φορές γλύτωσε ἀπ'
τοῦ χάρου τὰ δόντια. Μὰ τέτοιο σύγκρουσεν δὲν τῶννοιωσε ποτέ.
— Δὲν εἴμαστε ἐμεῖς νὰ πεθαίνουμε στὴ στερηά, εἶπε μέσα
του. Στὴ θάλασσα κι' ὁ χάρος ἔχει ἄλλη λεβεντιά.

Προσπαθοῦσε νὰ διώξῃ ἀπ' τὰ μάτια του τὴν ἄγρια ζωγρα-
φία ποῦ στεκότανε καρφωμένη μπροστὰ του. Ἡ ψυχὴ του λευ-
θερώθηκε μιὰ στιγμή καὶ πέταξε μὲ κόπο, σὰ θαλασσοπούλι μὲ
λαβωμένες φτερούγες, ἀνοιχτά, κατὰ τὸ πέλαγο. Κυνήγησε
ἀνέρα τὰ λευκὰ πανιά ποῦ φεύγανε ἀνάμεσα οὐρανὸ καὶ θά-
λασσα. Εἶχε ξεχάσει γιὰ μιὰ στιγμή ἀπὸ ποῦ ἐρχότανε καὶ ποῦ
πῆγαινε, εἶχε ξεχάσει καὶ τὰ Μυστήρια ποῦ κρατοῦσε ψηλά
ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του. Ἕνας οὐρανὸς χρυσογάλανος ἔφεγγε
ὀλόγυρα του.

Καθὼς περνοῦσε τὸ στενὸ δρομαλάκι, ποῦ ἔβγαζε στὴν ἐκ-
κλησία, γλυστρωῶντας ἀπάνω στάνηφορικὸ καλδερῖμι, τινάχθηκε
ξαφνιασμένος, σὰν νὰ ξύπνησε ἀπὸ ὄνειρο. Ἐσφίξε μὲ τὰ δά-
χτυλά του τὸ Δισκοπότηρο, μὴν τοῦ πέσῃ ἀπ' τὰ χέρια.

— Καταραμένο ζωντανό! Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ.

Ἕνα σκυλί, ξαπλωμένο στὸ κατώφλι μιᾶς θύρας, ξαφνιάσθηκε
ἀπ' τὸ παράξενο πέρασμα τοῦ μαύρου ράτου μέσα στὸ σκο-
τάδι. Χύμηξε ἀπὸ πίσω ἀγριεμένο κι' ἄρχισε νὰ γαυγίζει ἄγρια.
Ὑστερα, σὰν νὰ τοῦ σβύσθηκε ἡ φωνὴ στὸ λάρυγγα, τώπασε
μονομιᾶς, ἔβαλε τὴν οὐρά του κάτω ἀπ' τὰ σκέλια κι' ἔφυγε
μακριά. Τ' Ἁγία Μυστήρια περνοῦσαν, ψηλά ἀπ' τὸ κεφάλι
τοῦ παπᾶ, σὰν νὰ τᾶφερνε στὰ φτερά του ὁ ἀέρας.

Σὲ λίγο ἔφθασε στὴν ἐκκλησία. Ὁ ἐκκλησιάρχης ἀνοίξε τὴ
θύρα καὶ οἱ δύο σκυῖες μὲ τὸ φανάρι μπροστὰ γλύστρησαν μέσα.
Ἐπειτα βγῆκε ὁ παπᾶ - Παρθένης μοναχὸς του, κουκουλωμέ-
νος ἀπὸ κεφαλῆς μὲ τὸ βαρὺ του σάλι. Χονδρὲς σταλαγματιᾶς
ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπ' τὸν οὐρανὸ, ἓνας ἀέρας ξαφνικὸς τίναξε
δυνατὰ τὰ κλαδιὰ τῶν δένδρων, ἡ μπόρα ἦτανε ἐτοιμὴ νὰ ξε-
σπάσῃ. Ὁ παπᾶ - Παρθένης κατηφόρισε βιαστικὰ τὸ δρόμο.

*
* *

Ἕνα βράδυ ὕστερα ἀπὸ δύο μῆνες — ἡ ἀνοιξὶς εἶχε ἀπλωθῇ
περίγυρα σὲ οὐρανὸ, γῆ καὶ θάλασσα — πολλοὶ συγγενεῖς καὶ
ἄλλοι δικοὶ ἦσαν μαζεμένοι στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Μαζί μ' αὐ-
τοὺς κι' ὁ ἀγιορεῖτης ὁ ψάλτης, ὁ Θανάσης ὁ Μελαχροινός, ὁ
πιστὸς του φίλος. Γελοῦσαν καὶ χωράτευαν. Ἡ παπαδιὰ μόνον

δὲν εἶχε διάθεσι· τὰ εἶχε κατεβασμένα κι' ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἀναστένανε βαιδιά. Ὁ παπᾶς ἦτανε κι' αὐτὸς χλωμός, χαλασμένος, συλλογισμένος, παίζοντας ἀνήσυχα τὸ κομπολόγι του, ἓνα μακρὺ κομπολόγι ἀπὸ ἐλαιοκούκουτσα τοῦ Ὁρους τῶν Ἑλαιῶν, χάρισμα τοῦ φίλου του τοῦ Μελαχροينوῦ, ποῦ ἔφθανε ὡς τὸ πάτωμα.

Ἀπ' τὴ βραδεῖα ποῦ εἶχε πάει νὰ κοινωνήσῃ τὸν πεθερὸ τοῦ Ἀλυφαντῆ, ὁ παπᾶς ἔπεσε στὰ ροῦχα. Δυνατὴ θέρμη τὸν τάραξε ὅλη τὴ νύχτα, εἶδε κ' ἔπαθε νὰ συνεφέρῃ. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι τὰ ἴδια. Οἱ θερμὲς δὲν τὸν ἄφηναν. Ὅλοι οἱ γιατροὶ κ' οἱ γιάτρισσες πέρασαν ἀποπάνω του· πῆρε τοῦ κόσμου τὰ κινίνα, τῆς ἀψιθιᾶς καὶ τὰ μαντζούνια· κατάλυσε καὶ τῆς νηστείας, πῆγε νὰλλάξῃ καὶ τὸ ἀέρι του ἀπάνω στὸ μοναστήρι τοῦ Προδρόμου· μὰ τίποτε. Ἡ θέρμη δὲν τὸν ξεχνοῦσε. Κάθε δύο, κάθε τρεῖς μέρες σύγκρου καὶ ζέστη. Ἐτρεμε σὰν τὸ ψάρι, ἀναθε ὕστερα σὰν τὸ κάρβουνο κ' ἔπειτα πνιγότανε στὸν ἰδρώτα. Εἶχε γίνει πετσαί καὶ κόκκαλο. Εἶχαν ἀδυνατίσει καὶ τὰ νεῦρα του, παραξένεψε, παραμιλοῦσε στὸν ὕπνο του καὶ φορὲς-φορὲς πεταγότανε νὰ φύγῃ ἀπ' τὰ ροῦχα του.

— Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ πάτησα στὴ στερηά, χαίρι καὶ προκοπὴ δὲν εἶδα, ἔλεγε. Ἀς ὀψεται ὁ Δεσπότης, θεὲ μου συχώρεσέ με.

Ὁ γιατρὸς σὰν εἶδε κι' ἀπόειδε, εἶπε μιὰ ἡμέρα :

— Ἀλλὴ σωτηρία δὲν γίνεται. Νὰ κάνῃ κανένα ταξίδι. Νὰλλάξῃ τὸ ἀέρι.

Ἡ παπαδιὰ στραβομούριασε. Δὲν τῆς ἄρεσε πολὺ αὐτὴ ἡ ἰδέα. «Εἶδαμε καὶ πάθαμε, εἶπε μέσα της, νὰ τὸν βγάλωμε ἀπ' τὴ θάλασσα. Καὶ πάλι τὰ ἴδια ;» Γύρισε καὶ κύτταξε τὸν γιατρό.

— Μὲ συμπαῖς, γιατρέ μου. Οἱ χτικιασμένοι ξέρω ποῦ πάνε καὶ ταξιδεύουν. Ὁ παπᾶς τέτοιο πρᾶμα, ὅζω ἀποδῶ, δὲν ἔχει, ὁ θεὸς νὰ μᾶς φυλάῃ. Τί νὰ τοῦ κάνῃ τὸ ταξίδι, ἔτσι πῶς βρίσκεται ; Νὰ πάῃ νὰ κρυώσῃ νᾶχωμε τὰ χειρότερα ;

Ὁ γιατρὸς ἐπέμεινε.

— Ἀλλὴ σωτηρία δὲν ἔχει. Νὰ πάῃ νὰ ταξιδεύσῃ ἓνα μῆνα, δυὸ μῆνες, νὰ βγάλῃ τῆς θερμὲς ἀποπάνω του.

— Κ' ἐγὼ τὸ καταλαβαίνω, εἶπε ὁ παπᾶς. Ἡ θάλασσα θὰ μὲ σώσῃ. Εἰκοσιπέντε χρόνια στὴ θάλασσα, κεφάλι δὲν εἶπα ποτέ μου. Δὲν μὲ σηκώνει ἡ στερηά.

Μὲ τὰ πολλὰ ἀποφασίσθηκε τὸ ταξίδι. Ἦτανε νὰ φύγῃ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ καὶ τὸ μπάρκο τοῦ καπετὰν - Βεκίλη. Συγγενὲς καὶ

χρυσὸς ἄνθρωπος ὁ καπετὰν - Βεκίλης, τί ἄλλο ἤθελε. Τὸν πα-
ρακίνησε κι' ὁ ἴδιος.

— Ἡ κάμαρή μου, δική σου εἶνε, παπᾶ. "Ολες σου τῆς ἀναπαύσεις θὰ τῆς ἔχῃς. Ἀπλογώρια καὶ πάστρα. Οἱ καιροὶ ἐφκιάζανε, ἀνοιζι, χαρὰ θεοῦ. Θὰ πάω στὸν Ποταμὸ νὰ φορ-
τώσω στάρι. Ὑστερα θὰ γυρίσω στὸν Περαιά. Ἀπὸ κεῖ μπαί-
νεις στὸ βαπόρι καὶ ξαναγυρίζεις. Ἐνα μῆνα, ἐνάμισυ βία.

— Ἀς τὸ δοκιμάσωμε κι' αὐτό, εἶπε ἡ παπαδιά.

Τὸ ταξίδι ἀποφασίσθηκε. Ἡ παπαδιά ετοίμασε τὸν καλὸ
της, τοῦφκιαξε τὰ ρούχα του, τοῦ ζύμωσε καὶ παξιμαδάκια μὲ
τὴ ζάχαρι γιὰ τὸ ταξίδι, σὰν τὸ παλὸ καιρό.

— Ποιὸς θὰ μοῦ τῶλεγε ; εἶπε. Ὑστερα ἀπὸ τόσα χρόνια,
νὰ γυρίσω πάλι στὰ ἴδια.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἦτανε νὰ φύγῃ ὁ παπᾶς. "Ολοι οἱ δικοὶ
ἦσαν μαζεμένοι στὸ σπίτι. Μιλοῦσαν καὶ χωράτευαν νὰ παρη-
γορήσουν τὴν παπαδιά.

— Ἐνας μῆνας εἶν' αὐτός. Ἐνάμισυ βία. Καὶ πάλι ἐδῶ εἴ-
μαστε. Θὰ πάρουμε πάλι ἀντίδωρο ἀπ' τὸ χέρι τοῦ παπᾶ.

— Ἀφῆσε τὰ μέλλοντα, εἶπε ὁ παπᾶς. Μὴν τὰ μελετᾷς,
εὐλογημένε. Νὰ δώσῃ πρῶτα ὁ θεὸς νὰ καθαρῶμε τὴν ἀρ-
ρώστεια.

Ὁ κυρ - Θανάσης ὁ Μελαχροινός, ἔβαλε τὸ λόγο του. Ἦθελε
νὰ πειράξῃ τὸν παπᾶ, «ποῦ ἦσαν φίλοι κι' ἀδερφοὶ» εἶπε —
θυσία νὰ γίνῃ ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον — μὰ δὲν συμφωνοῦσαν
πάντα στῆς ἰδέες τους.

— Ἐκεῖ στὴ Φραγκιά ποῦ θὰ πᾶς, νὰ μοῦ χαιρετᾷς τοὺς
ἀθάφτιστους. "Ο,τι καὶ νὰ μοῦ πῆς, τὸ κεφάλι μου δὲν ἀλλά-
ζει. Ἀνθρωπος ποῦ δὲν βαφτίστηκε μὲ τοὺς κανόνες τῆς ὀρθο-
δοξίας, δὲν θάβρῃ ἔλεος «ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως».

— Δὲν τάφηνεις αὐτά, εὐλογημένε, εἶπε ὁ παπᾶς. Τέτοια
ῶρα, τέτοια λόγια. Σὰ ξαναγυρίσω τὰ ξαναλέμε.

Μὲ τὴν ῶρα μπῆκε κι' ὁ καπετὰν - Βεκίλης. Ψηλός, γεμά-
τος, ἡλιοκαμένος, μὲ τὰ στιβάλια ὡς τὰ γόνατα.

— Παπᾶ μου, ῶρα νὰ τοῦ δίνωμε. Οἱ στερηρὲς βγάλανε ἀέρα.
Εἴμαστε ἀπίκου, νὰ σαλπάρωμε.

Ὑστερα ἐγύρισε καὶ καλησπέρισε τὸν κόσμον.

— Καλησπέρα σας καὶ σᾶς ἀφίνομε ὑγεία.

— Κάτι βιαστικά, καπετάνιο ;

— Ὁ καιρὸς ὀρίζει.

Σηκωθήκανε ὅλοι στὸ ποδᾶρι. Εὐχὰς καὶ προβοδίσματα. Φι-
λήσανε ὅλοι τὸ χέρι τοῦ παπᾶ. Τὰ μάτια τῆς παπαδιάς ἦτανε

βουρκωμένα. Πῆρε τὸ βαρὺ τὸ σάλι ἀπ' τὸν κανάπὲ καὶ τύλιξε τὸ παπᾶ ἀπὸ κεφαλῆς. Τραβήξανε ὅλοι κατὰ τὴ θύρα. Τὸ ἀνηψίδι τραβοῦσε μπροστά, φορτωμένο τὸ μπαούλο.

— Νὰ μὴν ἀργήσης, παπᾶ. Καλὸ κατευόδιο.

— Τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ! εἶπε ὁ παπᾶς καταβαίνοντας τὴ σκάλα. Καλὴ ἀντάμωσι.

Σὲ λίγο ἡ παπαδιά ἔμεινε μοναχὴ της. Πῆγε νὰ πλαγιάσῃ, μὰ τὸ κεφάλι της τὴν πονοῦσε, τὰ μηνίγγια της χτυποῦσαν. Δὲν τὴν εὔρισκε ὕπνος...

*
* *

Ὁ παπᾶ - Παρθένος ταξιδεύει.

Ἡ καπετάνισσα τὸν χαρακτηρεῖ.

Πέρασε ἓνας μῆνας, δυὸ μῆνες. Χρόνια τῆς εἶχαν φανῇ τῆς παπαδιάς.

— Καιρὸς εἶνε, ποῦ θὰ καλοδεχθοῦμε τὸν παπᾶ, ζύγωσαν οἱ μέρες, ἔλεγαν οἱ γειτόνισσες ποῦ ἐρχόντανε καὶ τὴ συντρόφευαν.

Σὲ λίγες μέρες ἦρθε κάποιο γράμμα ἀπ' τὸν Πειραιᾶ. Τὸ μπάρο τοῦ καπετάν - Βεκίλη, ἡ «Εὐαγγελίστρια», εἶχε γυρίσει ἀπ' τὸν Ποταμό. Τὴν Τετάρτη ἔφθανε καὶ τὸ βαπόρι. Ἰσα - ἴσα πρόφθαινε ὁ παπᾶς νὰ γυρίσῃ μὲ τὸ βαπόρι. Ἀπ' τὸν Ποταμό εἶχε στείλει γράμμα, ἦτανε καλὰ, οἱ θέρμες τὸν ἀφήσανε, διπλὸς εἶχε γίνει. «Ἡ θάλασσα μ' ἔσωσε, γυναῖκα» ἔγραφε. Ἡ παπαδιά ἦτανε ὅλο χαρά. Τὸν ἐγκρίνιαζε τὸν παπᾶ μὰ τὸν ἀγαποῦσε. Σὰν τὸν εἶχε κοντὰ της τοῦψηνε τὸ ψάρι στὰ χεῖλια. Σὰν ἔλειπε, τὸν λαχταροῦσε. Ἐβαλε καὶ πλύνανε τὸ σπίτι, σιγύρισε παντοῦ, τοῦκνε χαῖμαλιά, νὰ τὸν καλοδεχθῇ. Τὴν Τετάρτη ντύθηκε μὲ τὰ καλὰ της καὶ χτενίσθηκε. Εἶχανε μαζευθῇ καὶ οἱ συγγενεῖς στὸ σπίτι. Ἀπὸ κοντὰ καὶ ὁ Μελαχροινός. Ὡρα τὴν ὥρα προσμένανε τὸ βαπόρι. Τὸ ἀνηψίδι εἶχε κατεβῇ στὸ γιαλὸ νὰ φέρῃ τὰ συχαρίκια.

Σὲ λίγο ἔφτασε τὸ ἀνηψίδι, μὲ κρεμασμένα τὰ μοῦτρα:

— Δὲν ἦρθε ὁ παπᾶς.

— Βρὲ μίλα καλὰ. Ἀνοιξες τὰ στραβά σου νὰ ἰδῆς; εἶπε ὁ Μελαχροινός.

— Δὲν ἦρθε, σοῦ λέω. Ὅλοι οἱ ἐπιβάτες βγήκανε στὸ μῶλο. «Δὲν εἶχαμε κανένα παπᾶ μέσα» μοῦ εἶπανε.

Ὅλοι ἀγῶσαν. Ἡ παπαδιά κέρωσε.

— 'Ε! ἴσως νὰ μὴν πρόλαβε τὸ βαπόρι, εἶπε πάλι ὁ κυρ-Θανάσης. Ὡστόσο θάχουμε γράμμα. Δὲν γίνεται.

Ἡ παπαδιά δὲν μιλοῦσε· σηκώθηκε καὶ πῆγε ὡς τὸ παράθυρο, σὰν νὰ περίμενε ἀκόμα. Γύρισε καὶ ξανακάθησε.

Σὲ λίγο ἓνα παληκάρι ἀνέβηκε δυὸ-δυὸ τῆς σκάλες.

— Μπα, ἐσύ 'σαι, Μαθιέ. Καλῶς ὤριστες. Τρομάξαμε νὰ σὲ γνωρίσουμε.

Ἦτανε ὁ γυιὸς τοῦ ἐκκλητιάρη τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», μοῦτσος μὲ τὰ καράβια.

— Χαιρετίσματα ἀπ' τὸν παπᾶ, κυρὰ παπαδιά.

Ἡ παπαδιά ἔγινε κατακόκκινη, σὰν νὰ τῆς χάρισαν βατίλαιο. "Ολοι πετάχθηκαν ἀπάνω καὶ τὸν τριγύρισαν.

— 'Αμ' τί ἔγινε, μαθές, ὁ παπᾶς; πῶς δὲν ἦρθε; καλὰ εἶνε; τὸν εἶδες παιδί μου; εἶπε ἡ παπαδιά.

Δὲν ἤξερε τί νὰ πρωτορωτήσῃ.

— Καλὰ καὶ καλὰ, ἄλλος τόπος! Τὸν εἶδα στὸν Περαιᾶ.

— Καλότυχε. 'Αμ' πῶς δὲν ἦρθε, μαθές; δὲν πρόφτατε τὸ βαπόρι;

— Θὰ σοῦ γράψῃ, μοῦ εἶπε, κυρὰ παπαδιά. Τώρα, λέει, φεύγει πάλι, νὰ κάνῃ ἓνα ταξιδάκι. Τὸ μπάρκο τοῦ καπετάν-Βεκίλη, ἔκανε ναῦλο γιὰ τὴν 'Αμβέρσα. Θὰ πάῃ μαζί νὰ ξεσκάσῃ. Δὲν τὸν ἄφησαν, λέει, ἀκόμα, οἱ θέρμες.

— Τὸν εὐλογημένο! εἶπε ὁ κυρ-Θανάσης ὁ Μελαχροινός, κλείνοντας ζερβιά τὸ μάτι. Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια σὰν νὰ τὰ ρέσῃ καλλίτερα ἢ θάλασσα ἀπ' τὴν καλογερικὴ.

Τὰ λόγια τοῦ Μελαχροينوῦ, ἐφούρκισαν τὴν παπαδιά. Τὴν εἶχε ἀγγίξει ἐκεῖ ποῦπρεπε.

— 'Αμ' γι' αὐτὸ δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἀφίσω, ἡ δυστυχισμένη. Παπᾶς ἄνθρωπος, τ' ἤθελε μὲς τὰ καράβια; Καπετάνιος μὲ τὰ ράτα;

— Στὰ καράβια τ' ἤθελε; εἶπε γελῶντας ὁ μοῦτσος. Μακάρι νὰ τοῦβγαίνουν πολὺ καπετανέοι μπροστά. Ὁ καπετάν-Βεκίλης τὸν ἔχει δεξί του χέρι. Αὐτὸς τοῦ κουμαντάρει τὸ μπάρκο, γι' αὐτὸ τὸν ἔφαγε νὰ τὸν πάρῃ στὴν 'Αμβέρσα. Καὶ ποῦ νὰ σᾶς λέω καὶ τᾶλλα.

Ὁ μοῦτσος ἔγινε κατακόκκινος, τὰ μάτια του γυάλιζαν, ἡ γλῶσσα του ἔτρεχε σὰ νερό. Θαρροῦσε πῶς ἦταν ἡ ὥρα, ποῦ ἔβλεπε μπροστά του, ἐκεῖνα ποῦθελε νὰ εἰπῇ. "Ολοι τὸν ἄκουγαν μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Ἡ παπαδιά εἶχε ἀλλάξει ἐκαστὸ χρώμα.

— Ἐγὼ ἤμουν ποῦ λές, μὲ τὴ γολέττα τοῦ μπάρμπα μου.

Μέσα στὰ μπουγάζια τῆς Πόλης μιὰ νύχτα, χαλασμός κόσμου, ποῦ μᾶς εἶχε πάει ἡ ψυχὴ στὰ δόντια, πέσαμε δίπλα σ' ἓνα μπάρο. Ἀπὸ λίγο νὰ τραχάρουμε! Μπήξαμε τῆς φωνές: «Ὁρ-
τσα, μωρὲ σκυλιά, θὰ μᾶς τσακίσετε». Ποῦ ἄκουγαν αὐτοί! Καταπάνω μας. Περᾶσανε ξυστὰ δίπλα μας. Θεέ μου, τί ἦτανε αὐτὸ ποῦ εἶδανε τὰ μάτια μας; Στὸ τιμόνι ἀπάνω, ἓνας γέ-
ρος ψηλός, μὲ τὸ ράτο, μὲ τὴν ἄσπρη γενεάδα, ποῦ ἔφεγγε τὸ πρόσωπό του μὲς τὸ σκοτάδι. Μείναμε ξεροί. Κάναμε τὸ σταυρό μας. Μπήγει μιὰ φωνὴ ὁ λοστρόμος: «Μέγας εἶσαι, Κύ-
ριε!» Σαστίσαμε ὅλοι· τρέμαμε στὰ πόδια μας σὰν τὰ καλά-
μια. «Δὲν εἶδατε μωρὲ τὸ θᾶμα;» ξαναλέει ὁ λοστρόμος. «Ὁ
Ἄη-Νικόλας, κουμαντάρει τὸ μπάρο. Σύσσωμος ἀπάνω στὸ
τιμόνι!» Κάναμε τὸ σταυρό μας. Τέτοιο θᾶμα δὲν τῶχαμε μα-
ταῖδῃ. Ὁ λοστρόμος τῶχε ἀκουστὰ ἀπ' τὸν πατέρα του. Φθά-
σαμε στὸν Περαιὰ μαζί μὲ τὴν «Εὐαγγελίστρα». Ξέρετε ποῖός
ἦτανε ὁ Ἄη-Νικόλας; Κύριε Ἐλέησον. Ἦτανε ὁ παπᾶ-
Παρθένης.

— Καλότυχο παιδί, πῶς τὰ λές!

Κι' ἀρχίσανε τὰ γέλια οἱ γειτόνισσες.

— Νὰ μὲ κάψῃ ὁ θεός, ἂν λέω ψέμματα.

Ἡ παπαδιά δὲν γελοῦσε· ἔβραζε μέτα της.

— Αὐτὰ ἤθελε, ὁ εὐλογημένος! Αὐτὴ ἦτανε ἡ ἀρρώστεια
του, μουρμούρισε. Δὲν τὸν σήκωνε ἡ καλογερικὴ. Ἦθελε πάλι
τὰ παληὰ του.

Καὶ τὴν πήρανε τὰ κλάματα.

— Σε καλὸ σου, κυρὰ-παπαδιά! Εἶνε πρᾶμα νὰ κλαῖς;
Δὲν τὸ θέλει ὁ θεός, εἶπε ὁ κυρ-Θανάσης ὁ Μελαχροινός. Ἐνα
μῆνα, δύο βία, θὰ μᾶς ξανάρθῃ ὁ παπᾶς. Θὰ πάρουμε πάλι
ἀντίδωρο ἀπ' τὰ χέρια του.

Ἡ παπαδιά ἔπετε ἀπάνω στὸ σοφᾶ. Δὲν μιλοῦσε σὲ κανένα.

— Ἀφήστε με, στὸ χάλι μου, εἶπε στεγνά.

Φύγανε ὅλοι, ἓνας-ἓνας, σὰ μαγκωμένοι. Ὁ κυρ-Θανάσης
κοντοστάθηκε νὰ καληνυχτίσῃ, κάτι ἔκαμε νὰ πῇ.

Ἡ παπαδιά δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε.

Σὰν ἐβγῆκαν ὅλοι ἀπ' τὸ σπίτι, ἀναστένανε βαιθειά.

— Παπαδιά! Δὲν μὲ λέτε πάλι καπετάνισσα! εἶπε ζαρό-

νοντας ἄγρια τὰ χεῖλια της, σὰν νᾶκλαιε καὶ νὰ γελοῦσε μαζί. Τώρα στὰ γεράματα πάλι καπετάνισσα.

Ἐπειτα τὴν πήρανε πάλι τὰ κλάματα. Ἡ καρδιά της ἦτανε βουρκωμένη. Κᾶτι τι τῆς ἔλεγε μέσα της πῶς δὲν θὰ τὸν ξαναἰδῇ πιά τὸν παπᾶ.

— Μοῦ τὸν πῆρε ἡ θάλασσα. Δικός της ἦτανε καὶ μοῦ τὸν πῆρε ...

Δὲν εἶχε βάλει τίποτα στὸ στόμα της ὅλη τὴν ἡμέρα. Καθότανε ἀπάνω στὸ σοφᾶ κ' ἔκλαιγε. Ἡ νύχτα τὴ βρῆκε ἀπάνω στὰ μαξιλάρια, μουσκεμένα ἀπ' τὰ κλάματα.

Μιά στιγμή ἔκανε νὰ τὴν πάρῃ ὁ ὕπνος. Μόλις ἔκλεισε τὰ μάτια της τῆς φάνηκε πῶς ἦτανε στὴν ἐκκλησιά. Ὁ παπᾶς στὴν Ἀγία Πύλη μοίραζε τὸ ἀντίδωρο. Ἦτανε χλωμὸς σὰν τὸ κερὶ, τὰ γένεια του καὶ τὰ μαλλιά του εἶχαν γίνει κάτασπρα σὰν τὸ χιόνι. Ζύγωσε νὰ πάρῃ κι' αὐτὴ ἀντίδωρο, μὰ δὲν μποροῦσε· ἓνας λάκκος βαθὺς ἔχασκε μπροστά της, ἀνάμεστα στῆς μαρμαρένιες πλάκες. Τινάχθηκε ξαφνιασμένη· ἓνας κρύος ἀέρας φυτοῦσε ἀπάνω της.

Ἀνοίξε τὰ μάτια της. Ἐνα μπουρίνι δυνατὸ εἶχε μπάσει μέσα τὰ τζαμόφυλλα τοῦ παραθυριοῦ. Σηκώθηκε νὰ κλείσῃ τὸ παράθυρο. Ἐνὰ ράσο τοῦ παπᾶ κρεμασμένο στὸν τοῖχο, ἀνέμιζε κι' ἀνακατευότανε μὲ τὸν ἀέρα, τὰν ἄνθρωπος ποῦ σπαρταροῦσε μὲς στὸ σκοτάδι. Ἡ καρδιά της ἔτρεμε σὰν ψάρι. Σὰν ἐζύγωσε στὸ παράθυρο, τὴν ἔπιασε ἀνατριχίλα. Ἐννοίωστε μαζί μὲ τὸν ἀέρα, ποῦ ἀνακάτωνε τὰ μαλλιά της, ποῦ τῆς ξεσκέπαζε τὸ στῆθος της, ποῦ ἔδερνε τὸ πρόσωπό της μὲ λύσσα, μία παράξενη, ἀνακατωμένη βοή. Γέλια, τρελὰ γέλια, ξεκαρδισμένα γέλια, ἔφταναν στ' αὐτιά της ἀπὸ μακριά, ὅλο περισσότερα, ὅλο δυνατότερα. Γέλια ἀτέλειωτα, ξεκαρδίσματα, σὰν χάχανα ξελογιασμένης γυναίκας. Ἐνας κόμπος τῆς ἀνέβηκε στὸ λαιμὸ νὰ τὴν πνίξῃ. Τὰ ἤξερε τὰ γέλια αὐτά. Τὰ ἤξεραν ὅλες ἡ χήρες τοῦ νησιοῦ. Ὅταν τὸ κῦμα τῆς νοτιᾶς ἔσπαζε μὲς στῆς κουφάλες τοῦ Σταυροῦ, κάτω στὸ γιολό, τὰ παράξενα, τὰ διαβολικὰ γέλια ἔφθαναν στὰ μισοούρανα. Οἱ καπετάνισσες τραβοῦσαν τὰ μαλλιά τους.

— Γελάει ἡ Σκρόφα! Γελάει ἡ ξελογιάστρα!

Ἐκλείσει μὲ τρομάρα τὸ παράθυρο. Τὰ γέλια τὴν κυνηγοῦσαν ἀκόμα. Ἐπεσε στὸ σοφᾶ σὰν πεθαμμένη.

— Ἀη-Νικόλα, λυπήσου με! ἀναστέναξε.

Μέσα στὸ βῦθος της εἶδε τότε τὸν Ἅγιο μὲ τὴν ἄσπρη γευνιάδα. Ζύγωσε στὸ σοφᾶ πονετικὸς, σήκωσε τὸ χλωμὸ χέρι

του καὶ τῆς ἔβαλε τὰ δάχτυλα ἀπάνω στὰ μάτια. Μιά γλύκα
 παράξενη χύθηκε σ' ὅλο τῆς τὸ κορμί. Ἀποκοιμήθηκε.
 Ἡ Σκρόφα, ἡ ξελογιάστρα, γελοῦσε ἀκόμα, γελοῦσε ὁλοένα.
 Μὰ δὲν τὴν ἄκουσε πιά, οὔτε τώρα, οὔτε ὕστερα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΕΜΜ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ

Ἐκ τῆς πλουσίας εἰς καλλιτεχνικάς ἰδιοφυΐας Τήνου, τῆς πε-
 ρημισμένης διὰ τοῦτο ἀνὰ τὸν κόσμον. Ἀρκεῖ νὰ υπομνήσω-
 μεν ὅτι εἰς τὴν Παγκόσμιον Ἐκθετὴν τῶν Παρισίων τοῦ 1889

ἐβραβεύοντο τέσσαρες Τήνιοι καλλιτέχναι :

ὁ Γύζης, ὁ Λύτρας, ὁ Σῶγρος καὶ Λαμπάκης.

Ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ παρ'
 ἡμῖν Πολυτεχνεῖῳ, ἀριστεύων πάντοτε κατὰ
 τοὺς ἐνικυσίους διαγωνισμούς. Μεθ' ὃ κα-
 τήλθεν εἰς Μόναχον ὡς ὑπότροφος τοῦ ἐν
 Τήνῳ Εὐαγοῦς Ἰδρύματος, σπουδάζων ἐπὶ
 πενταετίᾳ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ὁραίων

Τεχνῶν, ὑπερέχων καὶ διακρινόμενος. Ἐσπούδασεν εἰδικῶς τὴν
 τοπιογραφίαν παρὰ τῷ ἐπιφανεῖ καθηγητῇ Schönnler. Ἐν διά-
 λειμμα διαμονῆς ἐν Ἰταλίᾳ τῷ παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ κατα-
 γίνῃ εἰς τὰς πρώτας ἐκ τοῦ φυσικοῦ σπουδᾶς. Ἐπανελθὼν εἰς
 Μόναχον ἵδρυσε τὸ μικρὸν του ἀτελιέ. Ἡ Δύσκαμπος ὑπῆρξε τὸ
 πρῶτον ἐπιτυχὲς ἔργον του. Βραδύτερον μετέφερε τὸ ἐργαστή-
 ριον του εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐκαλλιτέχνησε τὸν « Ἀρχιτεκτονου-
 ρόν » ἔργον μεγάλης ἀξίας, τὸ Τάμα, μικρὰν εἰκόνα ὁρωθεῖσαν
 εἰς τὸν ἐν Τήνῳ ναὸν εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης καὶ ἄλλα. Ἡ
 Μοναχὴ καὶ ἡ Χαρτομάντις, ἅτινα παραθέτομεν ὧδε, εἶνε ἐκ τῶν
 ἀξιολόγων δημιουργημάτων τοῦ χρωστῆρος του. Μεταξὺ ἄλλων,
 ἰδιαιτέρας μνείας ἀξία εἶνε τὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν
 Παρισίων ἀγιογραφικὰ ἔργα, τὰ δαπάναις τοῦ Δ. Στεφάνοβιχ
 Σκυλίτση συντελεσθέντα. Ἐξ αὐτῶν παρουσιάζομεν ἐν τῇ
 « Ἀνάληψιν ».

Ὁ κ. Λαμπάκης εἶνε ὁ πρῶτος ὑποδείξας καὶ ἐνισχύσας τὴν